

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 30 januari 1925 kl. 4 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial med uppgift å vilande förslag till ändringar i grundlagarna.

Till grundlagsenlig behandling får utskottet härmed för riksdagen anmäla följande vid lagtima riksdagarna från och med år 1922 jämlikt § 64 riksdagsordningen såsom vilande antagna förslag till ändringar i rikets grundlagar.

Förslag **till ändringar i grundlagarna, hänskjutna till grundlagsenlig behandling** **vid nu pågående riksdag:**

Från riksdagen år 1922:

1) angående ändrad lydelse av §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse:)

§ 60.

När ärende skall slutligen avgöras, böra därtill hörande handlingar uppläsas, så framt någon kammarens ledamot sådant äskar. Ej må något mål, däri överläggning ägt rum, till slutligt avgörande företagas förr än kammaren på talmannens hemställan förklarat överläggningen slutad; bö-
rande därefter proposition framställas. Kan fråga bli va föremål för bifall eller avslag, bör talmans första proposition lyda på bifall. Om denna besvaras med nej, och anmärkningar i saken bliv it under överläggningen gjorda, bör den följande propositionen

(Föreslagen lydelse:)

§ 60.

1. När ärende skall slutligen av-
göras, böra därtill hörande handlingar
uppläsas, så framt någon kammarens
ledamot sådant äskar. Ej må något
mål, däri överläggning ägt rum, till
slutligt avgörande företagas, förrän
kammaren på talmannens hemställan
förklarat överläggningen slutad.

2. Därefter bör, utom i de fall, mom.
3 upptager, proposition framställas i
den ordning, här nedan i detta mom.
stadgas. Kan fråga bli va föremål för
bifall eller avslag, bör talmans första
proposition lyda på bifall. Om denna
besvaras med nej, och anmärkningar

(Nuvarande lydelse:)

i enlighet med dem uppställas. Innefattar ett förslag flera delar, som ej lämpligen kunna i ett sammanhang avgöras, bör särskild proposition å vardera delen framställas i enahanda ordning, som nu är föreskriven. — Proposition skall alltid endast med ja eller nej besvaras, och talmannen tillkännagive sin uppfattning av det svar, som lämnats, varvid skall bero, såvida ej votering begäres, vilken då ej må vägras; en var i övrigt obetaget att låta sin särskilda mening i protokollet antecknas. Ingen må försöka att beslutet genom ny överläggning uppriva. — Då voterats skall, bör voteringsproposition jämte tydlig kontraposition genast författas, justeras och anslås, samt omröstningen strax därefter verkställas; men ej må proposition göras, om votering skall äga rum, ej heller någon omröstning där-om tillåtas.

Omröstning skall alltid ske med tryckta och omärkta, enkla, slutna och hoprullade sedlar, och bör, till undvikande av lika röstetal för ja och nej, i mål, där blott enkel pluralitet erfordras, talmannen vid varje omröstning före sedlarnas uppräknings bland dem uttaga och genast förseglad avlägga. Om vid sammanräknandet av de övriga sedlarna rösterna befinnas lika delade, skall den förseglade sedeln öppnas och avgöra beslutet. Är pluralitet redan vunnit, bör den avlagda sedeln ouppbruten genast förstöras.

(Föreslagen lydelse:)

i saken blivit under överläggningen gjorda, bör den följande propositionen i enlighet med dem uppställas. Innefattar ett förslag flera delar, som ej lämpligen kunna i ett sammanhang avgöras, bör särskild proposition å vardera delen framställas i enahanda ordning, som nu är föreskriven. — Proposition skall alltid endast med ja eller nej besvaras, och talmannen tillkännagive sin uppfattning av det svar, som lämnats, varvid skall bero, såvida ej votering begäres, vilken då ej må vägras; envar i övrigt obetaget att låta sin särskilda mening i protokollet antecknas. Ingen må försöka att beslutet genom ny överläggning uppriva. — Då voterats skall, bör voteringsproposition jämte tydlig kontraposition genast författas, justeras och anslås, samt omröstningen strax därefter verkställas; men ej må proposition göras, om votering skall äga rum, ej heller någon omröstning därom tillåtas. *Omröstningen skall ske öppet. Befinnas de avgivna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en därtill avsedd rösturn en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika till storlek och utseende, tryckta och omärkta samt var för sig slutna och hoprullade, och avgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en av kammarens ledamöter på anmodan av talmannen upptager ur rösturnan.*

3. *Fråga, varom i första punkten av 110 § regeringsformen eller i 32 § 2 mom. eller i tredje punkten av 52 § i denna riksdagsordning förmäles, skall alltid avgöras genom votering. I ty fall gälle angående voteringsproposition jämte kontraposition vad i nästföregående mom. sägs; och bör, sedan nämnda propositioner anslagits, omröstning genast äga rum. Sådan omröstning skall alltid ske med tryckta och omärkta, enkla, slutna och hoprullade sedlar, och bör, till undvikande av lika röstetal för ja och nej, i mål, där*

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

blott enkel pluralitet erfordras, talmannen vid varje omröstning före sedlarnas uppräknings en bland dem uttaga och genast förseglad avlägga. Om vid sammanräknandet av de övriga sedlarna rösterna befinnas lika delade, skall den förseglade sedeln öppnas och avgöra beslutet. Är pluralitet redan vunnen, bör den avlagda sedeln ouppbruten genast förstöras.

§ 65.

När, i fråga om statsutgifter eller bevilning, eller om reglementariska föreskrifter för riksbanken, dess inkomster och utgifter, eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, eller om riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, kamrarna fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjämkade, skola bägge kamrarna var för sig rösta om de olika beslut, vari vardera förut stannat; kommande den mening, som därvid erhåller de flesta ledamöters av båda kamrarna sammanräknade röster, att gälla såsom riksdagens beslut. För att vid sådan omröstning förekomma lika antal röster, skall i andra kammaren avläggas och förseglas en sedel, vilken, i händelse de övriga sammanräknade rösterna utfalla lika, öppnas och avgör frågan. Är pluralitet redan vunnen, bör den avlagda sedeln ouppbruten genast förstöras.

§ 75.

Vid alla val iakttages, att namnsedlarna, såframt de skola bliva gällande, böra vara enkla, slutna, hoprullade, omärkta och fria såväl från all tve tydighet i anseende till personernas namn som från oriktighet i anseende till deras antal; dock skall i fråga om val till utskott gälla, vad uti den i 37 § 5 mom. omförmälda stadga fin-

§ 65.

När, i fråga om statsutgifter eller bevilning, eller om reglementariska föreskrifter för riksbanken, dess inkomster och utgifter, eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, eller om riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, kamrarna fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjämkade, skola bägge kamrarna var för sig rösta om de olika beslut, vari vardera förut stannat; kommande den mening, som därvid erhåller de flesta ledamöters av båda kamrarna sammanräknade röster, att gälla såsom riksdagens beslut. Om vid sammanräkningen av de avgivna rösterna dessa befinnas lika delade, nedläggas andra kammarens talman i en därtill avsedd rösturn en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika till storlek och utseende, tryckta och omärkta samt var för sig slutna och hoprullade, och avgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en av andra kammarens ledamöter på anmodan av talmannen upptager ur rösturnan.

§ 75.

Alla val skola ske med slutna sedlar, och iakttages därvid, att namnsedlarna, så framt de skola bliva gällande, böra vara enkla, hoprullade, omärkta och fria såväl från all tve tydighet i anseende till personernas namn som från oriktighet i anseende till deras antal; dock skall i fråga om val till utskott gälla, vad uti den i 37 § 5 mom. om-

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

nes föreskrivet. Mellan personer, som vid val undfått lika antal röster, skiljes genom lottning, när så erfordras.

förmålda stadga finnes föreskrivet. Mellan personer, som vid val undfått lika antal röster, skiljes genom lottning, när så erfordras.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande nr 17 år 1922.

Första kammarens protokoll den 17 maj 1922.

Andra kammarens protokoll den 17 maj 1922.

Anmärkning: I och med det vilande grundlagsförslagets upphöjande till lag utflyttas ur grundlag bestämmelserna om sättet för omröstnings verkställande, vadan ett antagande av förslaget lärer kräva införande av kompletterande bestämmelser härom i reglementariska föreskrifter för riksdagen och i kamrarnas ordningsstadga, resp. arbetsordning. Det tillkommer icke utskottet att härom formligen framlägga förslag, men utskottet har ansett sig böra taga frågan under övervägande och bifogar till dess belysning ett utkast till dylika bestämmelser (bil. 1), varigenom enligt utskottets tanke, efter förslags framläggande i vederbörlig ordning, denna frågas lösning på lämpligt sätt torde kunna vinnas.

Från riksdagen år 1924:

2) angående ändrad lydelse av § 72 riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 72.

§ 72.

Å varje lagtima riksdag förordnas revisorer till ett antal av tolv, vilka till halva antalet av vardera kammaren utses, att enligt regeringsformen och särskild instruktion granska statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Varje revision skall omfatta ett räkenskapsår. Revisionsförrättningen tager sin början å dag, som i instruktionen bestämmes, och skall inom två månaders tid vara fullbordad.

Revisorerna välja själva inom sig ordförande, vilken äger avgörande röst, därest, vid omröstning, rösterna i något fall äro lika.

De anmärkningar, som revisorerna finna sig befogade att i sin berättelse till riksdagen framställa, skola, sedan förklaringar däröver inkommit, av näst följande lagtima riksdag överlämnas till vederbörande utskotts granskning och vidare behandling.

Å varje lagtima riksdag förordnas revisorer till ett antal av tolv, vilka till halva antalet av vardera kammaren utses, att enligt regeringsformen och särskild instruktion granska statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Varje revision skall omfatta ett räkenskapsår. Revisionsförrättningen tager sin början å dag, som i instruktionen bestämmes, och skall inom tre månaders tid vara fullbordad.

Revisorerna välja själva inom sig ordförande, vilken äger avgörande röst, därest, vid omröstning, rösterna i något fall äro lika.

De anmärkningar, som revisorerna finna sig befogade att i sin berättelse till riksdagen framställa, skola, sedan förklaringar däröver inkommit, av näst följande lagtima riksdag överlämnas till vederbörande utskotts granskning och vidare behandling.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande nr 29 år 1924.

Första kammarens protokoll den 28 maj 1924.

Andra kammarens protokoll den 28 maj 1924.

3) angående ändrad lydelse av § 73 riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse:)

§ 73.

På samma gång och på lika sätt, som fullmäktige och revisorer enligt föregående två §§ av riksdagen utses, tillsättas jämväl suppleanter, att, vid inträffande förfall för dem, träda i deras ställe, nämligen för de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken tre, för fullmäktige i riksgäldskontoret likaledes tre och för varje års revisorer sex.

(Föreslagen lydelse:)

§ 73.

På samma gång och på lika sätt, som fullmäktige enligt § 71 av riksdagen utses, tillsättas jämväl suppleanter, att, vid inträffande förfall för dem, träda i deras ställe, nämligen för de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken tre och för fullmäktige i riksgäldskontoret likaledes tre.

För varje enligt § 72 utsedd revisor väljes en suppleant att vid förfall för honom inträda. Vid förfall för både revisor och hans suppleant bestämmes övriga suppleanters tjänstgöring av den ordning, i vilken de blivit valda.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande nr 29 år 1924.

Första kammarens protokoll den 28 maj 1924.

Andra kammarens protokoll den 28 maj 1924.

Anmärkning: Därest, såsom lämpligt torde vara, möjlighet anses böra beredas att i ett och samma val utse samtliga suppleanter, eventuellt såväl revisorer som suppleanter, lära närmare bestämmelser om valets anordning böra införas i ordningsstadgan för första kammaren och arbetsordningen för andra kammaren.

4) angående ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen.

(Nuvarande lydelse:)

§ 2.

4:o. I grund — — — som helst.
Vid föregående tillåtelse skola följande undantag ovägerligen iakttagas:
Att protokoll, hållna — — — uppenbara.
Att ej några — — — femtio riksdaler.
Att mobiliseringsplaner — — — konfiskeras.
Att, där underrätt — — — konfiskeras.
Att, då i mål — — — sexton skillingar.
Att, i vad — — — femtio riksdaler.
Det skall — — — sexton skillingar.
Att protokoll — — — sexton skillingar.

(Föreslagen lydelse:)

§ 2.

4:o. I grund — — — som helst.
Vid föregående tillåtelse skola följande undantag ovägerligen iakttagas:
Att protokoll, hållna — — — uppenbara.
Att ej några — — — femtio riksdaler.
Att mobiliseringsplaner — — — konfiskeras.
Att, där underrätt — — — konfiskeras.
Att, då i mål — — — sexton skillingar.
Att, i vad — — — femtio riksdaler.
Det skall — — — sexton skillingar.
Att protokoll — — — sexton skillingar.

(Nuvarande lydelse:)

Att ingen — — — sexton skillingar.
 Att läkares — — — sexton skillingar.
 Att handlingar — — — sexton skillingar.
 Att till Konungens — — — sexton skillingar.
 Att utdrag — — — femtio riksdaler.
 Att till försäkringsrådet — — — trehundra riksdaler.
 Att uppgifter — — — femtio riksdaler.
 Att för — — — trehundra riksdaler.
 Att följande — — — femtio riksdaler.
 Att ansökning — — — femtio riksdaler.
 Att i ärende — — — konfiskeras.
 Att av vattenfallsstyrelsen — — — konfiskeras.

Att sådant, som — — — huvudsaken.
 I övrigt, och — — — stadgat är.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande nr 31 år 1924.
 Första kammarens protokoll den 31 maj 1924.
 Andra kammarens protokoll den 31 maj 1924.

(Föreslagen lydelse:)

Att ingen — — — sexton skillingar.
 Att läkares — — — sexton skillingar.
 Att handlingar — — — sexton skillingar.
 Att till Konungens — — — sexton skillingar.
 Att utdrag — — — femtio riksdaler.
 Att till försäkringsrådet — — — trehundra riksdaler.
 Att uppgifter — — — femtio riksdaler.
 Att för — — — trehundra riksdaler.
 Att följande — — — femtio riksdaler.
 Att ansökning — — — femtio riksdaler.
 Att i ärende — — — konfiskeras.
 Att av vattenfallsstyrelsen — — — konfiskeras.

Att handlingar, inkomna till myndighet, vilken har att i enlighet med bestämmelser i lag, stiftad i den ordning, § 87 regeringsformen stadgar, verkställa undersökning rörande monopolistiska företag och sammanslutningar inom näringslivet, ävensom från sådan myndighet utgångna skrivelser eller där förda protokoll och anteckningar ej må utlämnas i andra fall än allmän lag eller författning stadgar. Den, som obehörigen utlämnar handling eller i tryck offentliggör handling, som han vet vara obehörigen utlämnad, så ock den, som bryter emot förbehåll, varunder utlämnandet skett, straffes med böter från och med femtio till och med tiotusen riksdaler eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader. Innefattar gärningen jämväl förbrytelse i ämbete eller tjänst, gånge som i 4 kap. 2 § strafflagen stadgas. I fall, som nu sagda äro, skall ock skriften konfiskeras.

Att sådant, som — — — huvudsaken.
 I övrigt, och — — — stadgat är.

Anmärkning: Ovanstående i punkt 4 upptagna förslag står i sådant sammanhang med en i detsamma nämnd, ännu ej förefintlig lagstiftning, att utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 31 vid 1924 års riksdag, varigenom utskottet tillstyrkte förslaget antagande såsom vilande, förutsatte, att detta icke skulle komma att av riksdagen slutligt antagas, med mindre det visade sig, att sagda lagstiftning komme till stånd.

Stockholm den 30 januari 1925.

På konstitutionsutskottets vägnar:

K. VON GEIJER.

Närvarande: Herrar von Geijer, Sävström, Strömberg, Hellberg, Thulin, Reuterskiöld, David Bergström, G. W. Hansson, Dahl, Stendahl,* A. W. Johansson, Engberg, Vennerström, Bäckström, Borg,* K. A. Westman, Björkman i Norrköping, Forssell, Fast och Almquist i Göteborg.

---

* Ej närvarande vid memorialets justering.

---

*Bilaga 1.***§ 11 i Reglementariska föreskrifter för riksdagen.**

1:o. Skall omröstning enligt riksdagsordningen ske öppet, skola kammarens ledamöter, sedan voteringsproposition efter given varsel upplästs och justerats, intaga sina platser, varefter voteringspropositionen ånyo uppläses. Medan omröstning verkställs, må ingen bliva stående å gången.

2:o. Med undantag för de fall, varom i mom. 3 stadgas, uppmane talmannen där- efter först de ledamöter, som vilja rösta för ja-propositionen, att resa sig från sina platser, varefter samma uppmaning riktas till de ledamöter, som vilja rösta för nej-propositionen. Om härvid talmannen finner tvekan kunna råda om omröstningens resultat eller någon av kammarens ledamöter begär rösträkning, verkställs votering medelst namnupprop.

3:o. Omröstning medelst namnupprop skall omedelbart äga rum, därest talmannen före omröstningens början så beslutar samt då omröstning skall ske jämlikt 65 § riksdagsordningen. Om vid den slutliga voteringen i visst ärende sist vid voteringspropositionens godkännande begäran om namnupprop framställs av minst $\frac{1}{10}$ av kam- marens ledamöter, skall ock detta voteringssätt omedelbart användas; i detta fall skall jämväl i det tryckta protokollet antecknas, huru varje ledamot röstat.

4:o. Då omröstning medelst namnupprop skall äga rum, böra i vardera kammaren minst två ledamöter, vilka talmannen därom anmodar, taga plats vid talmansbordet, för att över omröstningen föra anteckning. Vid uppropet iakttages, att ledamöterna uppropas i den ordning, vari de innehava plats i samlingssalen, dock att vice talmännen först uppropas. Närvarande ledamot avgiver vid uppropet något av följande svar: Ja, nej, avstår. Omedelbart efter det omröstningen avslutats tillkännagiver talmannen resultatet för kammaren.

(19 § i Ordningsstadgan för första kammaren och 22 § i Arbetsordningen för andra kammaren böra ändras på så sätt, att ordet »sluten» insättes före ordet »om- röstning» i första raden; härjämte bör numreringen av paragraferna i Reglementariska föreskrifter ändras och därav beroende hänvisningar korrigeras samt första delens tredje punkt i nuvarande § 11 ändras på så sätt, att efter semikolon insättes följande: »och må sammanräkning av rösterna icke i någondera kammaren äga rum, förrän underrättelse ingått, att namnuppropet i medkammaren avslutats.»)

Reservationer:

A. Beträffande nr 1 av de vilande förslagen:

1) av hr *Reuterskiöld*, som ansett, att utskottets bilagda utkast till eventuella omröstningsbestämmelser, vilka borde överses och fullständigas, principiellt bort uppdelas å Reglementariska föreskrifter, däri allenast stadgandena om gemensam votering borde införas, och å kamrarnas resp. Ordningsstadga och Arbetsordning, däri alla stadganden i övrigt rätteligen torde hava sin plats;

2) av herr *Stendahl*;

3) av herr *K. A. Westman*;

4) av herrar *Björkman* i Norrköping och *Almquist* i Göteborg, som anført: »Då det icke tillkommer konstitutionsutskottet att framlägga förslag rörande införande i de reglementariska föreskrifterna eller kamrarnas ordningsstadga och arbetsordning av bestämmelser om sättet för omröstnings verkställande, hava vi inom utskottet förfäktat den mening, att utskottet ej bort vid avlämnande av memorial angående vilande grundlagsfrågor framlägga något tillägg eller någon anmärkning, innefattande utskottets uppfattning om frågans lösning.»;

5) av herr *Forssell*, som ansett, att anmärkningen vid 1) bort få följande lydelse:

»Beträffande det vilande grundlagsförslaget rörande öppen omröstning vill utskottet erinra, att detsamma bl. a. innefattar utflyttande ur grundlag av bestämmelserna om sättet för omröstnings verkställande och att därför, om förslaget antages, kompletterande bestämmelser bliva erforderliga i reglementariska föreskrifter för riksdagen och i kamrarnas ordningsstadga och arbetsordning.

Det tillkommer icke utskottet att härom framlägga förslag, men till en vägledning för omdömet om de olika möjligheter, som kunna stå till buds, bifogar utskottet några alternativa förslag till bestämmelser beträffande voteringsinstitutets närmare reglering. De två förra av dessa äro desamma, som av utskottet framlades i bilaga II vid utskottets utlåtande nr 17 vid 1922 års riksdag; det senare alternativet har utarbetats under innevarande riksdag.»

*Bilaga till herr Forssells reservation.***Alternativa förslag till bestämmelser beträffande voteringsinstitutets närmare reglering.****I.**

Utkast till ändringar i Reglementariska föreskrifter för riksdagen, vilka såsom bilaga åtföljde konstitutionsutskottets utlåtande nr 17 vid 1922 års riksdag.

*Alternativ nr 1.***§ 11 (ny).**

Skall omröstning enligt R. O. ske öppet, verkställes omröstningen efter namnupprop. Därvid iakttages, att kammarens ledamöter uppropas i den ordning de innehava plats i samlingssalen, samt att vid första omröstningen under riksdagen början göres med den först placerade ledamoten efter kammarens medlemsförteckning, vid den andra omröstningen med den därnäst placerade efter medlemsförteckningen och så vidare. Närvarande ledamot avgiver vid uppropet av hans namn något av följande svar: »Ja», »Nej», »Avstår från att rösta». — Avgivna ja- och nejroster antecknas, varefter deras antal tillkännagives av talmannen. (Namnupprop utan namnanteckning.)

Framställes före omröstningens början i första kammaren av minst åtta ledamöter, i andra kammaren av minst tolv ledamöter begäran om namnanteckning, skall jämväl antecknas och i protokollet införas, huru varje ledamot vid uppropet röstat. (Namnupprop med namnanteckning). Vid omröstning enligt 65 § R. O. skall alltid namnanteckning ske.

Före omröstningens början tillkallar talmannen minst två av kammarens ledamöter att med biträde av kammarens kansli anteckna de avgivna svaren.

(Bestämmelsen föranleder ändringar i nuvarande § 11 och ändrad numrering av nuvarande §§ 11—15 ävensom vissa förändringar i arbetsordningen för riksdagens andra kammare och ordningsstadga för riksdagens första kammare.)

*Alternativ nr 2.***§ 4 (ny).**

Mom. 1. Skall ej omröstning enligt vad i R. O. stadgas, ske med slutna sedlar, eller efter ty i mom. 2 här nedan sägs, äga rum efter namnupprop, gälle i fråga om verkställande av votering i kamrarna följande: De ledamöter av kammaren, vilka rösta bifall, hava att avträda genom den ena av de bakom talmansstolen befintliga dörrarna och de, som rösta avslag, hava att avträda genom den andra. Omedelbart därefter tillkännagiver talmannen för kammaren voteringsens utgång.

Mom. 2. Har ledamot, innan talmannen förklarat överläggning i ärende avslutad eller, där överläggning ej ägt rum, kammaren eljest skridit till ärendets avgörande, hos talmannen skriftligen framställt begäran om verkställande av votering efter namnupprop, tillkännagiver talmannen, innan ärendet till avgörande företages, för kammaren, att sådan begäran framställts, samt uppmanar dem av kammarens ledamöter, som vilja däri instämma, att resa sig från sina platser. Biträdes den gjorda framställningen av minst en tiondel av kammarens ledamöter, skall votering efter namnupprop äga rum.

Därest vid votering, som verkställts på sätt i mom. 1 sägs, antalet röster, avgivna för den vid voteringen segrande meningen, med mindre än fem överstigit antalet röster å motsidan eller ock rösterna befunnits lika delade, skall talmannen framställa förfrågan, huruvida voterings anställande efter namnupprop äskas. Besvaras denna förfrågan av någon kammarens ledamot med ja, då skall votering i dylik ordning äga rum.

Mom. 3. Votering efter namnupprop verkställs på följande sätt: Talmannen uppropar kammarens ledamöter i alfabetisk ordning efter begynnelsebokstäverna i deras tillnamn, därvid iakttages, att vid den första voteringen under varje riksdagssession början göres med den begynnelsebokstav, vilken innehar lägsta numret i alfabetet, vid andra voteringen med närmast därpå följande begynnelsebokstav o. s. v. Erhålles vid upprop av ledamots namn icke något svar, skall, sedan samtliga ledamöters namn uppropats, den ledamots namn ånyo uppropas.

Närvarande ledamot avgiver vid uppropet av hans namn något av följande svar: Ja, Nej, Avstår från att rösta.

Före omröstningens början tillkallar talmannen två av kammarens ledamöter att jämte sekreteraren anteckna de avgivna svaren.

Omedelbart efter det omröstningen avslutats, tillkännagiver talmannen för kammaren voterings resultat.

(Därest en paragraf av ovan angivet innehåll införes i reglementariska föreskrifter, torde omredigering böra äga rum av 19 § i ordningsstadgan för första kammaren samt 22 § i arbetsordningen för andra kammaren. Se vidare 11 § i reglementariska föreskrifter, vilken synes böra undergå jämkning, i händelse öppen omröstning införes.)

II.

Förslag till ändringar dels i Reglementariska föreskrifter för riksdagen, dels i Arbetsordning för riksdagens andra kammare och Ordningsstadga för riksdagens första kammare, som utarbetats under innevarande riksdag.

a) i Reglementariska föreskrifter för riksdagen införes en ny § 11, så lydande:

Öppen omröstning skall förrättas genom namnupprop. Då votering är begärd, skola kammarens ledamöter, sedan voteringspropositionen efter given varsel upplästs och justerats, intaga sina platser och må, medan omröstning verkställs, ingen bliva stående å gången. Innan namnuppropet företages, böra fyra ledamöter i första kammaren, två i andra kammaren, vilka talmannen därom anmodar, taga plats vid talmansbordet för att över omröstningen föra anteckning, och låter talmannen voteringspropositionen ånyo tydligt uppläsas. Namnupprop verkställs i den ordning, vari ledamöterna innehava plats i samlingssalen, dock att vice talmännen först uppropas. Närvarande ledamot avgiver vid uppropet av hans namn från sin plats i samlingssalen något av följande svar: Ja, Nej, Avstår. Ledamot, som vid uppropet ej varit i tillfälle att svara, må omedelbart efter uppropets avslutande från sin plats anmäla detta och avgiva sitt svar. Omedelbart efter det omröstningen avslutats, tillkännagiver talmannen resultatet för kammaren. I kammarens protokoll antecknas, huru vid namnuppropet varje ledamot röstat, samt namnen på de ledamöter, som avstått från att rösta.

Numreringen av de följande paragraferna i Reglementariska föreskrifter för riksdagen ändras; den nuvarande § 11 blir § 12 o. s. v. Den gamla § 11 (= den nya § 12) får följande ändrade lydelse:

Då i fråga — — — företagas; och må sammanräkning av rösterna icke i någondera kammaren äga rum, förrän underrättelse ingått, att namnuppropet i medkammaren avslutats. Över — — — dagen.

b) I Arbetsordning för riksdagens andra kammare införes en ny § 23, så lydande:

Den punkt i kammarens vid öppen omröstning förda protokoll, som innehåller uppgift, huru ledamöterna vid namnuppropet röstat, och namnen på de ledamöter, som avstått från att rösta, må ur kammarens tryckta protokoll uteslutas, där ej, senast 24 timmar efter det talmannen tillkännagivit votersresultatet, en tiondel av kammarens ledamöter hos sekreteraren tillkännagivit sin önskan, att även berörda punkt skall i samband med det övriga protokollet till trycket befordras, i vilket fall punkten i fråga skall i det tryckta protokollet inflyta. I det fall att berörda punkt ej inflyter i kammarens tryckta protokoll, skall det vara en var tillåtet att i kammarens kansli taga del av och därefter i allmänt tryck utgiva omförmälda del av protokollet.

De följande paragraferna i arbetsordningen omnumreras. § 22, 1 mom. i samma arbetsordning ändras på sådant sätt, att ordet »sluten» insättes före ordet »omröstning» i första raden.

c) I Ordningsstadga för riksdagens första kammare införes en ny § 20, lika lydande med den ovan föreslagna nya § 23 i Arbetsordning för riksdagens andra kammare. De följande paragraferna omnumreras. I § 19, mom. 1, införes ordet »sluten» framför ordet »omröstning» i första raden.

B. Beträffande nr 4 av de vilande förslagen.

Av herr *Reuterskiöld*, som ansett, att utskottet bort i sin anmärkning rörande förslaget nr 4 framhålla, att, därest grundlagsförslaget göres beroende av visst lagförslags antagande, detta lagförslags eventuella fall lätteligen medför även grundlagsförslagets fall, varigenom den ifrågasatta trustlagstiftningen bleve för hela andrakammarvalperioden omöjliggjord eller väsentligt försvårad.